

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

İKİNCİ BÖLÜM
KARARHATİCE DENİZ AKTAŞ VE EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI
BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2019/18481

Karar Tarihi : 23/11/2022

Başkan : Kadir ÖZKAYA

Üyeler : Engin YILDIRIM

M. Emin KUZ

Basri BAĞCI

Kenan YAŞAR

Raportör : Ali Erdem ŞAHİN

Başvurucular : 1. Hatice Deniz AKTAŞ

: 2. Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası

Başvurucular Vekili: Av. Bedia BORAN BULUT

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, kamu görevlisi olan başvurunun sosyal medya hesabı üzerinden yaptığı paylaşımlar nedeniyle disiplin cezası ile cezalandırılmasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 30/5/2019 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu, başvuruya konu olayların yaşandığı tarihte Antalya'nın Alanya ilçesinde bir ilkokulda İngilizce öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Başvurucu ayrıca Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonuna (KESK) bağlı Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (EĞİTİM SEN) üyesidir.

A. Disiplin Soruşturması Süreci

6. Somut olaya konu disiplin soruşturması, Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı tarafından aralarında başvurunun da yer aldığı bazı yöneticiler ve öğretmenlerin sosyal paylaşım sitelerinde "*Devlet büyüklerine hakaret içeren, Devlet otoritesini zaafa uğratmaya, kamu düzenini bozmaya, terör örgütlerini meşru göstermeye ve bu terör örgütlerini övmeye yönelik paylaşımda bulunduğu*" hususlarının incelenmesi amacıyla müfettişliğe bildirilmesi etrafında şekillenmiştir. Bu kapsamda yapılan görevlendirme üzerine başvuru hakkında disiplin soruşturması başlatılmıştır.

7. Başvurucunun disiplin soruşturmasına konu edilen sosyal medya paylaşımları şöyledir:

- "*Ankara katliamının yaşanacağını biliyorlardı*" haber paylaşımı (siyasihaber3.org),

- "*Polis bombacıları biliyordu*" paylaşımı (cumhuriyet.com.tr),

- "*Cizre'de yaralıları almak için yürüyen 11 kadın gözaltına alındı*" haber paylaşımı (siyasihaber2.org)

- "*Cizre'de bodrum katındaki yaralılardan 44 saatir haber alınamıyor*" haber paylaşımı (siyasihaber2.org)

- "*Cizre'de katledilen İlyas'ın son çılığı*" yorumuyla "*Eğer soran olursa söyleyin Sur içinde insanları ve sokakları vurdular! Yürümenin yasal olduğu yerde ölümü reva gördüler. Ve çocuklar umutlarından vurulurken güpegündüz çığlıkları hiçbir kulağa ses olmadı. Soran olursa söyleyin bir şehir katledildi kimse umursamadı. Biz öleceksek Cizre topraklarında öleceğiz. Biz ölünce intikamımızı almaya kalkışmayın. Biz yaşarken bizi hatırlamayanlar*" paylaşımı (siyasihaber1.org kaynaklı İlyas Aksu paylaşımı)

- "*DİHA: Askere Silah Kullanın, Savcıdan da korkmayın talimatı; Silah kullanma talimatı verilirken cezasızlık vaadinde de bulunuluyor*" haber paylaşımı (demokrathaber.net),

- "*Cizre'de bir kadın vurularak öldürüldü; Sokağa çıkma yasağının sürdüğü Cizre'de, iki çocuk annesi [H.Ş.] evinde vurularak öldürüldü. [M.Ş.] 'Caferi Sadık türbesinin bulunduğu tepeden ateş açıldı. Eşim bu sırada öldürüldü*" haber paylaşımı (imctv.com.tr)

- "*Katliam başlamadan Cizre'ye Silopi'ye ses ver*" paylaşımı,

- "*Cizre'de son haber; Sivillere karşı bomba atar kullanılıyor; Yaklaşık 10 gündür sivil katliamın yaşandığı Cizre'de...*" haber paylaşımı (birgün.net)

- "*Alevi kadınlar kendi öğretilerine denk duruşu bugün Sur'da bir daha gösterdiler. Bombalar kurşunlar altında bütün engellemelere rağmen barikatın arkası hakikatin kendisidir diyerek direnişe davet zulme lanet olsun manasında hakikate semah döndüler ve daha güçlü bir şekilde sürece destek değil bizzat bu sürecin özneli olarak mücadelenin parçasıydı dediler xızır gücünüze güç kata*" paylaşımı,

- "*Silvan'ın içinden: Bize topla tankla vuruyorlar*"; Silvan'da sokağa çıkma yasağı 9. gününde devam ediyor. Günlere ablukanın sürdüğü Tekel, Konak ve Mescit mahallerine bugün de havadan helikopter..." haber paylaşımı,

- "*Silvan'da katliam var, sessiz kalma*" afiş paylaşımı (azadionline.net),

-*"Yaylım ateşle öldürüldüler. Pervin Buldan: Paris katliamından farkı yok." haber paylaşımı,*

-*"Cudi yanıyor, Cudide ağaçlar yanıyor, Cudide Hayvanlar Yanıyor, Cudide İnsanlık Yanıyor, Cudide Doğa Katliamı var",*

-*"7 katliam, 542 ölüm, Sıfır İstifa, Hep Yayın Yasağı Katil Kim?; Sultanahmet'te 10 kişinin yaşamını yitirdiği patlamanın üzerinden 1 saat geçmeden yayın yasağı getirilince sosyal medyada daha önceki katliamlar hatırlatıldı. Türkiye..." haberi paylaşımı,*

-*Başbakan Ahmet Davutoğlu ve Genel Kurmay Başkanı İlker Başbuğu görselleri ve R. Tayyip Erdoğan, Ahmet Davutoğlu, Cemal Temizöz ve Sedat Peker isimlerine yer verilen "Yakında sinemalarda"; "AKSARAY 5 km, 34AK1725 Beyaz Toros resimli afiş" paylaşımı,*

-*" Dağlıca'da biri yarbay 16 asker öldü, 12'si rehin, Lice'de polisler ölüyor, Cizre'de biri 25 günlük bebek 5 sivil öldü, ülkenin doğusu Filistin'e dönmüş kardeşi kardeşe vuruyorlar birileri maç keyfi yapıp coşuyor...! Evladı bedelli askerlik yapanların tuzu kurudur tabii!!" paylaşımı,*

-*"Bizim gençler afişi", "SGDF afişi" ve "Vatan BUDAK ölümsüzdür afişi" paylaşımları,*

-*"Kadınlar öldürmek için değil, ölmek için öldürüyor #Özavunmahaktır" paylaşımı,*

-*"Öğrencilerle kızıl kadını bu kadar oldu; Özgürlüğe yakınız, kadın düşmanı ülkemizde kardan kadınlara bile tahammülümüz yok, soruşturmalar açıldıkça mücadelemiz daha da büyüyor, isyanımız artıyor, özavunmamız geliyor... yargılanmaya da hazırım ' paylaşımı,*

-*"Kaza değil kader değil katliam" haber paylaşımı."*

8. Disiplin soruşturması sürecinde başvurunun ifadesine başvurulmuştur. Başvurucu; paylaşımları kendisinin yaptığını, paylaşımlarında barışı vurguladığını, paylaşımlarının amacının savaşın ve sivil ölümlerin engellenmesine yönelik olduğunu, KESK genel meclisi üyesi ve bir öğretmen olarak barışı savunmanın görevi olduğunu, cyleme çağrı yaptığı paylaşımların EĞİTİM SEN üyelerine yönelik gerçekleştirilen sürgünlere ilişkin olduğunu, KESK Kadın Birimi üyesi olarak kadın ölümlerinin durdurulmasına çağrı yapmanın da görevi olduğunu ve paylaşımlarının haber sitelerinden yapılan alıntılar olduğunu belirterek hakkındaki iddiaları reddetmiştir.

9. Soruşturma sonucunda başvurunun Ankara Gari'ndeki patlamaya yönelik ifadelerinin patlamanın ve ölümlerin devlet güçleri tarafından bilindiği ve buna mâni olunmadığı imajı uyandırmak, Cizre, Sur ve Silvan'a yönelik paylaşımlarının güvenlik güçlerince bölücü terör örgütü PKK'ya karşı verilen mücadeleyi suçsuz sivil halka yapılan operasyonlar gibi göstermek, siyasilerin isimlerini ve görsellerini kullanarak yaptığı paylaşımlarının ise Türkiye Cumhuriyeti yöneticileri hakkında faili meçhul ve yolsuzluk imasında bulunmak, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı'nı görevini yerine getirmeyen bir kişi olarak lanse etmek amacıyla yaptığı değerlendirilerek başvuru hakkındaki devlet otoritesini zaafa uğratmak, terör örgütlerini meşru göstermek iddialarının sübuta erdiğine kanaat getirilmiştir.

10. Buna göre başvuru hakkında 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "Disiplin cezası verilmesini

gerektiren fiil ve hallere nitelik ve ağırlıkları itibariyle benzer eylemlerde bulunanlara da aynı neviden disiplin cezaları verilir." hükmü kapsamında ve paylaşımların internet yoluyla kitlelere ulaştırıldığından hareketle aynı Kanun'un birinci fıkrasının (E) bendinin (b) alt bendi uyarınca "yasaklanmış her türlü yayını veya siyasi veya ideolojik amaçlı bildiri, afiş, pankart, bant ve benzerlerini basmak, çoğaltmak, dağıtmak veya bunları kurumların herhangi bir yerine asmak veya teşhir etmek" eyleminde bulunduğu gerekçesiyle devlet memurluğundan çıkarma cezasının uygulanması teklif edilmiş ve başvurunun konuya ilişkin savunması istenmiştir.

11. Başvurucu; savunmasında, daha önce verdiği ifadesine ek olarak paylaşımları mesai saatleri dışında yaptığını, toplumsal meselelere ilişkin açıklamalar yapmasının sendikal görevlerinin bir gereği olduğunu, suçlamaların soyut olduğunu, paylaşımlarının ifade özgürlüğü kapsamında kaldığını, suçlamaların görevi ile ilgili olmadığını, şahsi Facebook sayfasında yaptığı paylaşımların mahkeme kararı olmaksızın delil olarak kullanılmasının suç olduğunu ve kanuna aykırı olarak elde edilen verilerin delil olarak kullanılamayacağını belirtmiştir. Nihayetinde Yüksek Disiplin Kurulu kararı ile başvuru hakkında teklif edilen cezanın kabulüne karar verilmiştir.

B. Başvurucunun Disiplin Cezasına İlişkin İşleme Karşı Açtığı İptal Davası Süreci

12. Başvurucu, hakkında tesis edilen disiplin cezasının iptali istemiyle Gaziantep 2. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Mahkeme, dava konusu işlemin reddine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Uyuşmazlık konusu olayda, dava dosyasında mevcut soruşturma raporu ile yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden, söz konusu paylaşımların davacı tarafından kendisine ait facebook sayfasında yayınlandığının davacının anılan soruşturma raporunda yer alan ifadeleriyle de doğrulandığı dikkate alındığında ve davacının paylaşımları bir arada değerlendirildiğinde davacıya isnat edilen sosyal paylaşım sitesi Facebook sayfasında Devlet otoritesini zaafa uğratmaya, kamu düzenini bozmaya, terör örgütlerini meşru göstermeye ve bu terör örgütlerini övmeye yönelik paylaşımlarda bulunma' fiilinin başka bir ifadeyle sanal ortamda ülkeyi bölmeye çalışanlara devlet tarafından yapılan müdahaleleri yeren ve bu müdahaleyi yapan devleti suçlayan siyasi ve ideolojik paylaşımlarda bulunma fiilinin sübuta erdiği sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

Bu durumda, anılan eylemden dolayı davacının 657 sayılı Kanun'un 125/1.E-b maddesi uyarınca usulüne uygun bir şekilde "Devlet Memurluğundan Çıkarma" cezası ile tecziye edilmesine ilişkin dava konusu işlemden hukuka aykırılık bulunmamıştır. "

13. Başvurucu, ret kararına karşı istinaf talebinde bulunmuştur. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi (BİM) mahkeme kararının kaldırılması için gerekli nedenlerin bulunmadığını belirterek istinaf talebini temyiz yolu açık olmak üzere reddetmiştir.

14. Başvurucu, istinaf kararına karşı temyiz talebinde bulunmuştur. Danıştay Onikinci Dairesi (Daire) istinaf kararının usul ve hukuka uygun olduğunu belirterek davanın reddine kesin olarak karar vermiştir. Daire kararı, başvurucuya 7/5/2019 tarihinde tebliğ edilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

15. 657 sayılı Kanun'un "Tarafsızlık ve devlete bağlılık" kenar başlıklı 7. maddesi şöyledir:

"Devlet memurları siyasi partiye üye olamazlar, herhangi bir siyasi parti, kişi veya zümrenin yararını veya zararını hedeftutan bir davranışta bulunamazlar; görevlerini yerine getirirlerken dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep gibi ayırım yapamazlar; hiçbir şekilde siyasi ve ideolojik amaçlı beyanda ve eylemde bulunamazlar ve bu eylemlere kanlamazlar.

Devlet memurları her durumda Devletin menfaatlerini korumak mecburiyetindedirler. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına ve kanunlarına aykırı olan, memleketin bağımsızlığını ve bütünlüğünü bozan Türkiye Cumhuriyetinin güvenliğini tehlikeye düşüren herhangi bir faaliyette bulunamazlar. Aynı nitelikte faaliyet gösteren herhangi bir harekete, gruplaşmaya, teşekküle veya derneğe katılamazlar, bunlara yardım edemezler."

16. Aynı Kanun'un "Disiplin cezalarının çeşitleri ile ceza uygulanacak fiil ve haller" kenar başlıklı 125. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Devlet memurlarına verilecek disiplin cezaları ile her bir disiplin cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

...

E - Devlet memurluğundan çıkarma : Bir daha Devlet memurluğuna atanmamak üzere memurluktan çıkarmaktır.

Devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

...

b) Yasaklanmış her türlü yayını veya siyasi veya ideolojik amaçlı bildiri, afiş, pankart, bant ve benzerlerini basmak, çoğaltmak, dağıtmak veya bunları kurumların herhangi bir yerine asmak veya teşhir etmek."

...

Yukarıda sayılan ve disiplin cezası verilmesini gerektiren fiil ve hallere nitelik ve ağırlıkları itibarıyla benzer eylemlerde bulunanlara da aynı neviden disiplin cezaları verilir."

B. Uluslararası Hukuk

17. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) devletin kamu hizmetinde çalışan memurları yönünden sadakat yükümlülüğü öngörmesinin, ayrıca onlara ödev ve sorumluluklar yüklemesinin memurların statüleri gereği meşru bir durum olduğunu belirtmiştir. Fakat kamu görevlilerinin de birey olduğunu, siyasi görüş sahibi olma, ülke sorunlarıyla ilgilenme, tercih yapma gibi sosyal yönlerinin bulunduğunu, bu doğrultuda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 10. ve 11. maddelerinden yararlandıklarının

şüpheden uzak olduğunu da ifade etmiştir. Memurun bulunduğu konum ve görev yaptığı alanla ilgili olarak ödev ve sorumluluk derecesinin belirlenmesinde ulusal makamların bir takdir marjı olduğunu da eklemiştir (*İsmail Sezer/Türkiye*, B. No: 36807/07, 24/3/2015, §§ 52-54; *Vogt/Almanya* [BD], B. No: 17851/91, 26/9/1995, §§ 51-53; *Ahmed ve diğerleri/Birleşik Krallık*, B. No: 22954/93, 2/9/1998, §§ 53, 54; *Otto/Almanya* (k.k.), B. No: 27574/02, 24/11/2005).

18. AİHM, kamu görevlilerinin devlete sadakat yükümlülüğü hususunda söz konusu devlete özgü durumların dikkate alınabileceğini kabul ettiği gibi memurun görevinin niteliğinin de gözönünde bulundurulması gerektiğini ifade etmiştir. Komünist Partinin eylemlerine aktif olarak katılan bir öğretmenin aldığı disiplin cezasına ilişkin olarak yapılan başvuruda verdiği kararda, öğretmenlerin öğrencileri yönünden bir otoriteyi temsil ettiği gerçeği karşısında iş yaşamları dışında da belli bir dereceye kadar ödev ve sorumluluklarının devam edeceğini kabul etmiştir (*Vogt/Almanya*, §§ 59, 60).

19. Aynı şekilde AİHM *Mahi/Belçika* (B. No: 57462/19, 3/9/2020, § 32) kararında, öğretmenin öğrencileri üzerinde bir otorite figürü olmasından hareketle meslek hayatında tabi olduğu ödev ve yükümlülükleri belirli bir dereceye kadar okul dışında devam ettirmesinin gerekli olduğunu da değerlendirmiştir (*Mahi/Belçika* § 28).

20. Anılan kararda AİHM, *Charlie Hebdo* saldırısından sonra öğretmen olarak görev yaptığı okulda çıkan olaylardan sorumlu olduğuna dair bazı medya kuruluşlarının yaptığı haberlere yayımladığı bir mektupla cevap veren başvurunun söz konusu mektupta ayrımcı ve şiddetli meşrulaştıran nitelikte ifadeler kullanması nedeniyle görev yerinin değiştirilmesinin ifade özgürlüğünü ihlal edip etmediğini incelemiştir. Anılan kararda, ifade açıklamasının sözsel iletişime dayanmadığını ve spontane bir tepkinin sonucu olmadığını, aksine geniş çapta kamuya açıklanmış ve bu nedenle herkesin erişebileceği yazılı iddialar olduğunu, ifade açıklamasının başvurucuya yüklenen sağduyu/ihtiyat yükümlülüğüne zamanlama itibarıyla aykırı görülmesinin meşru olduğunu ve başvurunun yorumlarının öğrencileri üzerindeki potansiyel etkisini de gözönüne alarak başvurunun başka bir kuruma atanmasının orantısız olmadığına karar vermiştir (*Mahi/Belçika*, §§ 34, 36, 37).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

21. Anayasa Mahkemesinin 23/11/2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

22. Başvurucu; kamu görevlisi olmasının eleştiri yapmasına engel olmayacağını, paylaştığı iletileri üretmediğini ve bunun suç teşkil etmediğini, paylaşımlarının devlet memurluğundan çıkarma cezası gibi son derece ağır bir disiplin cezası ile cezalandırılmasının orantısız olduğunu, lehine olan durumların dikkate alınmadığını belirterek ifade özgürlüğü ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

23. Bakanlık görüşünde; mevcut başvuruda, başvurunun ifade özgürlüğüne ve adil yargılanma hakkına yönelik bir müdahalede bulunulup bulunulmadığı, müdahalede bulunulduğu düşünüldüğü takdirde müdahalenin meşru bir amacı olup olmadığı, şikâyeteye konu edilen disiplin cezasının belirtilen meşru amaç ile orantılı olup olmadığı, bu anlamda idare ve derece mahkemeleri kararlarının ilgili ve yeterli gerekçeler içerip içermediği hususu

değerlendirilirken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınmasının faydalı olacağı belirtilmiştir.

24. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı cevabında başvuru formunda daha önce belirttiği açıklamalarını yinelemiştir.

B. Değerlendirme

25. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak *“Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti”* kenar başlıklı 26. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar...

Bu hürriyetlerin kullanılması, ...kamu düzeni, ...başkalarının ...haklarının... korunması ... amaçlarıyla sınırlanabilir...

Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir.”

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

a. Tüzel Kişi Başvurucu Yönünden

26. Başvuru, münhasıran gerçek kişi başvurusunun aldığı disiplin cezasına ilişkindir. Başvurucu tüzel kişi, başvuru formunda temel hak ve özgürlüklere ilişkin olarak herhangi bir iddia ileri sürmemiştir. Tüzel kişi başvurusunun ihlale konu edilen işlem nedeniyle güncel ve kişisel bir hakkının doğrudan etkilendiği söylenemez. Bu nedenle başvurunun tüzel kişi başvuru yönünden *kişi bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir (Onur Doğanay, B. No: 2013/1977, 9/1/2014, § § 39-47).

b. Gerçek Kişi Başvurucu Yönünden

27. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

i. Müdahalenin Varlığı

28. Başvurusunun sosyal medya paylaşımları nedeniyle devlet memurluğundan çıkarma cezası ile cezalandırılmasının ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahale olduğu değerlendirilmiştir.

ii. Müdahalenin İhlal Oluşturma Oluşturmadığı

29. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 26. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine... ilkesine aykırı olamaz."

30. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olma koşullarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekir.

31. 657 sayılı Kanun'un 125. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "*Disiplin cezası verilmesini gerektiren fiil ve hallere nitelik ve ağırlıkları itibarıyla benzer eylemlerde bulunanlara da aynı neviden disiplin cezaları verilir,*" hükmü kapsamında uygulanan aynı Kanun'un birinci fıkrasının (E) bendinin (b) alt bendinin *kanunla sınırlama* ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır. Öte yandan müdahalenin kamu hizmetlerinin tarafsızlığı ve nesnellüğünün sağlanmasına yönelik önlemlerin bir parçası olduğu ve Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan *kamu düzeninin korunması* meşru amacını taşıdığı anlaşılmaktadır. Geriye müdahalenin *demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun* olup olmadığının belirlenmesi kalmaktadır.

32. İfade özgürlüğüne yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı olması gerekir (AYM, E.2007/4, K.2007/81, 18/10/2007; *Bekir Coşkun* [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 53-55; *Mehmet Ali Aydın* [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 70-72). Müdahaleyi oluşturan tedbirin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının kabul edilebilmesi için amaca ulaşmaya elverişli olması, başvurulabilecek en son çare ve alınabilecek en hafif önlem olarak kendisini göstermesi gerekmektedir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. *Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri* [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019, § 77; *Sırrı Süreyya Önder*, [GK], B. No: 2018/38143, 3/10/2019, § 58; *Bekir Coşkun*, § 51; *Mehmet Ali Aydın*, § 68; *Tansel Çölaşan*, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 51). Orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında adil bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri*, § 132; *Bekir Coşkun*, § 57; *Tansel Çölaşan*, §§ 46, 49, 50; *Hakan Yiğit*, B. No: 2015/3378, 5/7/2017, § 59).

33. Derece mahkemeleri, bireylerin fikirlerini ifade özgürlüğü yoluyla ifade etme hakları ile Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen meşru amaçlar arasında adil bir denge kurmalıdır (*Bekir Coşkun*, §§ 44, 47, 48; *Hakan Yiğit*, B. No: 2015/3378, 5/7/2017, §§ 58, 61, 66). Derece mahkemeleri söz konusu dengelemeyi yaparken ve ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını değerlendirirken belirli bir takdir yetkisine sahiptir (*Kemal Kılıçdaroğlu*, B. No: 2014/1577, 25/10/2017, § 57). Bununla birlikte kamu gücünü kullanan organlar değerlendirmelerinde ifade özgürlüğünün demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemde olduğunu gözönünde bulundurmak zorundadır (*Bekir Coşkun*, §§ 33-35; *Mehmet Ali Aydın*, §§ 42, 43; *Tansel Çölaşan*, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, §§ 35-38).

34. Somut olaya konu disiplin cezası, başvurunun bir bütün olarak sosyal medya paylaşımlarıyla devlet otoritesini zaafa uğratmaya ve terör örgütlerini meşru göstermeye çalışması nedeniyle açılan disiplin soruşturması nedeniyle verilmiştir (bkz. §§ 6-11). Yargılama sürecinde Mahkeme, soruşturma raporunda yapılan belirlemelere atıfta bulunarak

paylaşımların terör örgütünün o sırada devam eden eylemlerine devlet tarafından yapılan müdahaleleri yerdği ve bu bağlamda devleti suçlayıcı nitelikte olduğunu belirtmiş; sanal ortamda siyasi ve ideolojik paylaşımlarda bulunma fiilinin sübuta erdiği sonuç ve kanaatiyle davanın reddine karar vermiştir. Anılan karar istinaf ve temyiz incelemesinden geçerek kesinleşmiştir (bkz. §§ 12-14).

35. Anayasa Mahkemesinin çok sayıda kararında altını çizdiği gibi kamu görevlisi olmak -sağladığı birtakım ayrıcalıklar ve avantajların yanında- bazı külfet ve sorumluluklara katlanmayı ve diğer kişilerin tabi olmadığı sınırlamalara tabi olmayı gerektirmektedir. Kişi kamu görevine kendi isteği ile girerek bu statünün gerektirdiği ayrıcalıklardan yararlanmayı ve külfetlere katlanmayı kabul etmiş sayılır. Kamu hizmetinin kendine has özellikleri bu avantaj ve sınırlamaları zorunlu kılmaktadır (*İhsan Asutay*, B. No: 2012/606, 20/2/2014, § 38; *Elif Güneysu*, B. No: 2017/31733, 7/10/2021, § 42; *Cem Özeydin*, B. No: 2017/26800, 13/1/2022, § 36).

36. Bununla birlikte kamu görevlileri yalnızca çalışma yaşamında değil çalışma düzeninin dışındaki özel yaşam alanlarında da bazı sınırlamalara tabidir (*Yasin Agin ve diğerleri*, § 63). Bu sınırlamaların temelini ise kamu görevlileri açısından geçerli olan Anayasa'ya sadakat ile devlete bağlılık ve tarafsızlık ödevleri oluşturur. Bu kapsamda Anayasa'nın 129. maddesinin birinci fıkrasında memurların ve kamu görevlilerinin Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunma yükümlülüklerinin olduğu belirtilmiştir. Söz konusu hükmün arkasında devletin kamu görevlilerinden özel bir güven ve sadakat bağlılığı ile kamu görevini yerine getirmelerini talep etme hususunda sahip olduğu meşru bir çıkarı bulunduğu düşüncesi yer almaktadır (*Şah İsmail Harmancı*, B. No: 2018/15359, 17/11/2021, § 39).

37. Anayasal ve ilgili yasal çerçeveye göstermektedir ki gerek anayasa koyucu gerekse yasa koyucu kamu hizmetlerinin Anayasa'ya sadakat ödevi ile tarafsızlık yükümlülüğüne aykırı davranan ya da aykırı davranabileceği yolunda haklı ve objektif bir kanaat uyandıran kamu görevlileriyle yürütülmesini arzu etmemektedir. Bunun yanında somut olayda olduğu gibi kamu görevlisinin herhangi bir sendika üyesi veya yöneticisi olması da birer kamu görevlisi olarak Anayasa ve kanunlarca kendisine yüklenen sorumluluklarını azaltmaz yani sendikal bağlarının varlığı da Anayasa'ya sadakat ödevlerini sona erdirmez (*Şah İsmail Harmancı*, § 40). Bu anlamda başvurunun bir kamu görevlisi olarak özel yaşamında da Anayasa'ya sadakat ile devlete bağlılık ve tarafsızlık ödevlerinin devam ettiği açık olup paylaşımlarını sendikal kimliği ile ilişkilendirmesi (bkz. §§ 8, 11) ise anılan ödevler üzerinde herhangi bir azaltıcı etki göstermez.

38. Somut olaya konu soruşturma raporunda, başvurunun paylaşımları gruplandırılarak üç farklı yönden ele alınmıştır. Buna göre Ankara Garı'ndaki patlamaya yönelik paylaşımların devlet güçlerinin bilerek ihmalkâr davrandığını göstermeyi, Cizre, Sur ve Silvan'a yönelik paylaşımların terör örgütünü meşru göstermeyi, siyasilerin isimleri ve görselleri kullanılarak yapılan paylaşımların ise Türkiye Cumhuriyeti yöneticileri hakkında ithamlarda bulunmayı hedeflediği sonucuna ulaşılmıştır (bkz. § 9). Mahkeme kararında ise paylaşımların münhasıran ülkeyi bölmeye çalışanlara devlet tarafından yapılan müdahaleleri yerdği ve bu bağlamda devleti suçlayıcı nitelikte olduğu belirtilerek Cizre, Sur ve Silvan'a yönelik paylaşımlar üzerinden karar verilmiştir. Bu anlamda somut olayın çözümünde anılan paylaşımlar yönünden bir değerlendirme yapılacaktır.

39. Başvurucunun anılan paylaşımlarının birçoğu terör ve şiddet temelli bir hareket olan *hendek olaylarına* ilişkin olup Anayasa Mahkemesinin *Ayşe Çelik* (B. No: 2017/36722, 9/5/2019, §§ 10-13) kararında *hendek olaylarına* ilişkin arka plan bilgisi şu şekilde verilmiştir:

"10. Türkiye'de uzun süredir devam eden, PKK'nın neden olduğu şiddetin ve terör olaylarının sona erdirilmesi amacıyla Hükümet tarafından 2012 yılının sonlarından itibaren demokratik açılım adı verilen bir süreç başlatılmıştır. Çözüm süreci olarak da isimlendirilen ve yaklaşık üç yıl devam eden süreçte şiddet ve terör olayları önemli ölçüde azalmıştır. Güvenlik güçlerinin daha sonra yayımlanan raporlarına bakılırsa bu dönemde PKK terör örgütü bazı şehirlerde silah ve mühimmat yığınağı yapmış, 2015 yılının ortalarından itibaren terör ve şiddet bu kez şehirlerde baş göstermiştir.

11. Şırnak'ın Cizre, İdil, Silopi ilçeleri; Hakkâri'nin Yüksekova ilçesi; Diyarbakır'ın Silvan, Sur ve Bağlar ilçeleri; Mardin'in Dargeçit, Nusaybin ve Derik ilçeleri ile Muş'un Varto ilçesinde PKK terör örgütü tarafından cadde ve sokaklara hendekler kazılarak barikatlar kurulmuş ve buralara patlayıcılar yerleştirilerek bu yerleşim yerlerinin bir kısmında öz yönetim adı altında hâkimiyet kurulmaya çalışılmıştır. Yaklaşık on ay süren şiddet olayları daha sonra hendek olayları olarak isimlendirilmiştir. Hendek operasyonları, Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Genel Müdürlüğüne PKK mensuplarına karşı ortak olarak gerçekleştirilen, başta Sur, Cizre ve Nusaybin olmak üzere on bir şehirde yürütülen askeri operasyonlardır.

12. Güvenlik güçleri, anılan yerlere halkın giriş ve çıkışını engellemek isteyen terör örgütü mensuplarına operasyon düzenlemiş ve çatışmaya girmiştir. Bu operasyonların gerçekleştirildiği bölgelerin bazılarında sokağa çıkma yasakları uygulanmış ve bazıları geçici süreyle askeri güvenlik bölgesi ilan edilmiştir. Bu kapsamda terör örgütü üyelerinin yakalanarak halkın can ve mal güvenliğinin sağlanması amacıyla anılan il ve ilçelerin bir kısmında sokağa çıkma yasakları ilan edilmiş fakat güvenlik güçlerince yürütülen operasyonların sona ermesinin ardından söz konusu yasaklar kaldırılmıştır.

13. Aylarca devam eden bu operasyon ve çatışmalar sırasında yaşanan kayıpların büyüklüğü konusunda 2016 yılının Mayıs ayında bazı resmi görevlilerin açıklamalarına göre en az 2.500 terörist öldürülmüş, 480 güvenlik görevlisi de şehit olmuş, ayrıca 4.000'in üzerinde güvenlik görevlisi de yaralanmıştır. Açık kaynaklarda yer alan, resmi olmayan ve doğrulanmamış bazı açıklamalara göre 100'ün üzerinde sivil hayatını kaybetmiş, 1.000'in üzerinde sivil ise yaralanmıştır. Buna ilave olarak en az 400 bin kişinin çatışma bölgelerinden başka bölgelere göç etmek zorunda kaldığı ileri sürülmüştür. Kesin rakamların yer aldığı resmi bir açıklama bulunmadığı gibi bu konuda güvenilir ve bağımsız herhangi bir rapor da Anayasa Mahkemesinin bilgisine sunulmamıştır."

40. Başvurucunun paylaşımlarının *hendek olaylarının* yaşandığı yerlerden olan Cizre, Sur ve Silvan ilçelerinde yapılan terör operasyonları için genel olarak "*devletin sivil halkı katlettiğine*" yönelik değerlendirmeler içerdiği görülmüştür. Bu bağlamda bir kamu görevlisi olan başvurucudan devletin terörle mücadele politikalarını eleştirirken daha dikkatli olması ve titiz davranması beklenir (*Elif Güneysu*, § 57). Başvurucu; paylaşımlarıyla on aya yakın bir süre ülkenin on bir şehrinde özerklik adı altında güvenlik güçlerine yönelik ateşli silahların ve patlayıcıların kullanıldığı, terör örgütünün binlerce silahlı üyesinin etkisiz hâle getirildiği, yüzlerce güvenlik görevlisinin şehit olduğu, yüzü aşkın sivilin öldüğü, çok sayıda kişinin yaralandığı ve yüz binlerce insanın yaşadığı bölgeleri uzun süre terk etmek zorunda

kaldığı terör eylemlerine karşı yürütülen güvenlik operasyonlarını devlet eliyle ve kasıtlı olarak operasyon bölgelerindeki sivillerin öldürülmesi olarak nitelendirmiştir.

41. Başvurucunun bir öğretmen olarak yürüttüğü hizmetin yöneldiği kesim olan çocuklar üzerinde gerek geleceklerinin şekillendirilmesi gerekse sağlıklı bir kişilik edinmeleri noktasında önemli bir rolünün olduğu kuşkusuzdur. Diğer taraftan ülkemizde öğretmenlik mesleği toplum nezdinde diğer kamu görevlerinden farklı bir konumdadır. Bu bağlamda öğretmen yalnızca okul içinde çalışan bir kamu görevlisi olmanın ötesinde toplumu iyiye ve doğruya ulaştırma yolunda eylem ve söylemleri ile emsal teşkil eden ideal bireyi sembolize etmektedir. Bundan dolayı öğretmenler tarafından toplumsal meselelere ilişkin olarak yapılan ifade açıklamalarının herhangi bir vatandaş veya kamu görevlisine kıyasla toplumda daha fazla karşılık bulduğu unutulmamalıdır (*Elif Güneysu*, § 54; *Cem Özaydın*, § 42). Bununla birlikte öğretmenin tabi olduğu ödev ve yükümlülüklerin okulla sınırlı olmadığı, öğretmenin bir otorite figürü olmasından hareketle meslek hayatında tabi olduğu ödev ve yükümlülükleri belirli bir dereceye kadar okul dışında da devam ettirmesinin gerekli olduğu değerlendirilmiştir (*Cem Özaydın*, § 43; *Mahi/Beleşika*, B. No: 57462/19, 3/9/2020, § 32).

42. Elbette bir kamu görevlisi olarak öğretmenlerin de herkes gibi bir olaya ilişkin herhangi bir düşünceye sahip olması ve onu paylaşması ifade özgürlüğü kapsamında mümkündür. Ancak somut olayda görevi gereği eğitim ve öğretime ilişkin kamu hizmetinden sorumlu olan başvuru, ülkenin belirli bir bölgesinde uzun süre devam eden vahim şiddet olaylarını yalnızca *tek bir perspektiften, tereddüt barındırmayan, katı ve kesinlikle suçlayıcı* bir dil kullanmak suretiyle açıklamalarını takipçileri ile paylaşmıştır. İdare ise yürütülen güvenlik operasyonlarını devlet eliyle ve kasıtlı olarak operasyon bölgelerindeki sivillerin öldürülmesi olarak nitelendiren, devlet yöneticilerini ve siyasetçileri suçlayan görüşleri yayan başvuru paylaşımlarını, bir kamu görevlisi olarak kendisinden beklenen özel bir güven ve tarafsızlık yükümlülüğüne aykırı bulmuştur. Gerçekten de başvuru herkesin erişimine açık bir hesaptan yaptığı paylaşımlarının sıklığı dikkate alındığında paylaşımların spontane bir tepkinin sonucu olmadığı ve beraberinde birtakım riskleri getirdiği söylenebilir. Dolayısıyla başvuru paylaşımlarıyla -öğretmenlik mesleğinin etki alanı değerlendirildiğinde- başta öğrencileri olmak üzere ondan nesnel davranması beklentisi olan diğer kişiler üzerinde tek yanlı, *uygunsuz* ve şiddetli etkiler yaratmaya elverişli fikirlerin aşılması tehlikesi yarattığı kabul edilmelidir.

43. Nihayetinde Anayasa Mahkemesine göre başvuru, sosyal medya paylaşımlarında terörle mücadele kapsamında düzenlenen güvenlik operasyonlarına karşı bölge halkını "*öz savunma*" yapmaya ve güvenlik güçlerine direnmeye çağırması; anılan direnişin kapsamını ise "*ölmek için öldürmek*" şeklinde formüle ederek şiddeti kısırtmış ve meşrulaştırmıştır. Dolayısıyla başvuru öğretmenin olması, açıklamalarının potansiyel etkisi ve şiddeti ile kışkırtıcı ve meşrulaştırıcı niteliği karşısında başvurucuya verilen disiplin cezasının zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı sonucuna ulaşmıştır.

44. Diğer taraftan eğitim hizmeti niteliği gereği yarı kamusal bir mal olduğundan anılan hizmet kamunun yanı sıra özel sektör tarafından da yaygın olarak sunulmaktadır. Dolayısıyla başvurucuya verilen devlet memurluğundan çıkarma cezasının başvuru hayatını idame ettirmesine engel olacağını söylemek mümkün değildir. Buna göre anılan disiplin cezasının orantılı olduğu kanaatine varılmıştır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Levent Tunçel*, B. No: 2017/34185, 16/3/2022, § 46).

45. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Gerçek kişi başvuru yönünden ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Tüzel kişi başvuru yönünden ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın *kişi bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/11/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.